

Edvarda Pucirusa pēc Cēsu viduslaiku pils arheoloģiskajos izrakumos atrastajām bruņām darinātās rekonstrukcijas un Gunas Zommeres veidotie ādas apavu atdarinājumi.

Novēlot organizatoriem izturību un līdzekļus arī nākamgad rīkot šo bagātīgi apmeklēto konferenci, jāizsaka cerība par tās norisi plašākās telpās, jo interesentu loks šajos gados tā sakuplojis, ka Cēsu Jaunās pils konferenču zāle šim mērķim kļuvusi jau par mazu.

Eduards Plankājs

STARPTAUTISKA LU LVI ETNOGRĀFU EKSPEDĪCIJA SALDUS NOVADA JAUNAUCES, RUBAS UN VADAKSTES PAGASTOS

Latvijas Universitātes akadēmiskās attīstības projektu ietvaros no 2016. gada 4. līdz 8. jūlijam Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta (LU LVI) etnologi realizēja starptautisku projektu “**Latvijas–Lietuvas pierobežas etnogrāfiskā izpēte**”, t.i., etnogrāfisko ekspedīciju Saldus novada Rubas un Vadakstes pagastos. Jāpiebilst, ka šī bija pirmā etnogrāfu ekspedīcija šajos pagastos.

Etnogrāfisko ekspedīciju prakse Latvijas vēstures institūtā pastāv jau no 1947. gada līdz ar etnogrāfijas nodaļas izveidi, bet mūsdienās – sakarā ar Latvijas pievienošanos UNESCO Konvencijai par kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu un Latvijā atdzimstošo interesi par kultūras mantojuma saglabāšanu, tradicionālo amatu un prasmju pārmantošanu, kā arī kaimiņu kultūru ietekmēm pierobežā – svarīgi turpināt un pilnveidot etnogrāfisko materiālu vākšanas, saglabāšanas un zinātniskās interpretācijas praksi. Sakarā ar nenovēršamo paaudžu maiņu aktuāla ir arī jaunās paaudzes pētnieku sagatavošana, tāpēc šī gada zinātniskās ekspedīcijas viens no galvenajiem uzdevumiem bija etnogrāfiskā materiāla vākšanas darbā ievadīt topošos zinātniekus (bakalauru, maģistru un jauno doktoru).

Projektu “Latvijas–Lietuvas pierobežas etnogrāfiskā izpēte” vadīja LU LVI vadošā pētniece Dr. hist. Aija Jansone, ekspedīcijas dalībnieces: jaunā doktore Ieva Pīgozne, bakalaure Eva Liepiņa,

etnoloģijas maģistre Aukse Noreikaite (Kauņa) no Vītauta Dižā universitātes Kultūru studiju un etnoloģijas katedras. A. Noreikaite šobrīd ir arī Lietuvas vēstures institūta apvienotās etnoloģijas doktorantūras programmas doktorante. Pieredzējušas pētnieces vadībā tika apgūta etnogrāfiskā materiāla vākšanas metodika: ekspedīcijas sagatavošana, darbs ar teicēju, materiāla vākšana un fiksācija un savāktā materiāla apstrāde/noformēšana nodošanai LU LVI Etnogrāfisko materiālu krātuvei.

Ekspedīcijā tika vākti pirmavoti par materiālās un garīgās kultūras izpausmēm mūsdienās, pierobežas iedzīvotāju tradicionālām tekstilijām, ģimenes godiem un kalendārām ieražām, tradicionālo virtuvi, viensētu puķu dārziem, kā arī par apdzīvoto vietu, māju un dzimtu vēsturi un ar etnisko identitāti saistītiem jautājumiem. Pārsvārā tika veiktas padziļinātas intervijas ar vecākās paaudzes vietējiem iedzīvotājiem, apzināts Vadakstes novadpētniecības muzejs, veidoti pētāmo objektu apraksti, veikta fotodokumentēšana (fotografēšana un seno fotouzņēmumu skenēšana uz vietas) un materiālās kultūras objektu uzmērīšana. Tika aptaujāti Rubas un Vadakstes pagastu pamatiedzīvotāji "Asnu", "Kalnaģēģeru", "Laimeskalnu", "Pūcītes", "Vēsmu", "Zeniņu", "Ziemeļu" u.c. mājās, apsekota Rubas pagasta Roses skola, Rubas vecā un jaunā kapsēta, kā arī t.s. Mēra kapi, Jaunauces pils u.c. kultūrvēstures objekti. Katras dienas vakarā notika savāktā materiāla analīze un iegūtās pieredzes izvērtēšana.

Projekta ietvaros Dr. hist. Aija Jansone vāca materiālus par rokdarbu vietu un lomu telpu interjerā un apģērbā mūsdienās, kā arī veica aptauju "Tradicionālais un laikmetīgais mūsdienu latviešu tautas lietišķajā mākslā"; Dr. art. Ieva Pigozne vāca materiālus par dzimtu, apģērba vēsturi, tradicionālo virtuvi, lauku māju puķu dārzu kultūru; Bc. Eva Liepiņa apguva pirmās etnogrāfiskā materiāla vākšanas iemaņas un iepazīnās ar lauka pētījumu metodiku, kā arī palīdzēja materiāla vākšanas (zīmēšanas, uzmērošanas, fotografēšanas) darbā, bet Mg. hist. Aukse Noreikaite vāca materiālus topošai disertācijai "Lietuvas un Latvijas pierobeža: etniskās identitātes izpausme 20. gadsimtā un 21. gadsimta sākumā" par pierobežas iedzīvotāju identitāti, tās izpausmes formām un zīmēm, cilvēku ikdienu un ģimenes godiem, kā arī par pierobežas apdzīvoto vietu savdabību.

Sekmīga ekspedīcijas norise bija iespējama, pateicoties atsaucīgai apvienotās Jaunaucē un Rubas pagastu pārvaldes vadītājai Guntai Kalniņai, pagasta darbiniecei Rainai Dimdieri, Vadakstes pagasta vēstures ekspozīcijas vadītājai Gundegai Rozenbergai un Rubas internātskolas vadībai.

Šāda projekta realizācija sekmē:

- etnogrāfijas zinātnes turpinājumu un attīstību;
- intereses par etnogrāfa darbu veidošanu jaunajā paaudzē;
- papildina LU LVI Etnogrāfisko materiālu krātuvi ar jauniem pirmavotiem;
- bagātina Latvijas kultūrvēstures pētniecības konceptuālo un teorētisko bāzi;
- veicina kultūras sakaru attīstību un starptautisko sadarbību ar kaimiņzemes kolēģiem.

Aija Jansone

EIROPAS ARHEOLOGU ASOCIĀCIJAS 22. KONGRESS VIĻŅĀ

No šā gada 31. augusta līdz 4. septembrim Viļņas Universitātē norisinājās vērienīgs Eiropas Arheologu asociācijas (EAA) 22. kongress. To organizēja Eiropas Arheologu asociācija, Viļņas Universitāte, Kultūras mantojuma akadēmija (*Kultūros paveldo akadēmija*) un Lietuvas Arheologu asociācija. Tajā ar ziņojumiem un stenda referātiem 98 sesijās un septiņos apaļajos galdos piedalījās vairāk nekā 1450 dalībnieku no visas pasaules. Kongresa darbs bija strukturēts sešos apkopojošos virzienos.

Pirmā virziena – “Arheoloģisko liecību interpretācija” 35 sesijās liela uzmanība tika pievērsta jaunu tehnoloģiju izmantošanai arheoloģisko artefaktu izvērtējumā. Kopumā iezīmējās tendence apvienot dažādu zinātņu nozaru piedāvātās iespējas, lai izstrādātu konkrētu vēstures periodu sadzīves procesu, apgērbu, amatniecības, dzīvesvietu un sabiedrisko procesu rekonstrukcijas un padarītu tās saprotamas plašai sabiedrībai. Daudz uzmanības tika veltīts simbolisma problēmai dažādos aizvēstures periodos.